

KARACİĞER - SAFRA
RAHATSIZLIKLARINDA
KULLANILAN BAZI
BİTKİLER

KARACİĞER VE SAFRA RAHATSIZLIKLARINDA ETKİLİ BİTKİLER

Silybum marianum

Curcuma longa

Chelidonium majus

Fumaria officinalis

Taraxacum officinalis

Cynara scolymus

Achillea millefolium

Artemisia absinthium

Helichrysium arenarium

Cichorium intybus

Cardui mariae semen – Meryemana dikenî tohumu

- *Silybum marianum* (*Carduus marianus*) - Astareceae
- Deve dikenî, Meryemana dikenî
- Drog bitkinin siyah renkli aken tipi meyve (tohum)
- *Cardui mariae fructus*

Cardui mariae semen — Meryemana dikenini tohumu

- 40-150 cm, 2 yıllık bitki
- Batı Avrupa, Kuzey Afrika, Batı Asya'da yetişir.
- Ülkemizde Batı ve Güney Anadolu'da
- İzmir, Aydın, Denizli, Mersin, Adana, Antakya'da yaygın

Cardui mariae semen — Meryemana dikenî tohumu

Onopordum illyricum

Cirsium eriophorum

Silybum marianum

Photos: R. Knox & J. Dodd

Cardui mariae semen — Meryemana dikenî tohumu

- Drogda, flavonolignan yapısında; Silibin, Silikristin, izosilibin ve silidianin var.
- **En bilinen flavonolignan Silimarin'dir.**
- **Silimarin, izomer flavonolignanların (silibin, silidianin, silikristin) karışımıdır. Majör bileşil ise silibin'dir.**

Cardui mariae semen – Meryemana dikenî tohumu

- Türkiye’de
- *Silybum marianum* subsp. *anatolicum*
- *Silybum marianum* subsp. *marianum* (Endemik)
- Her ikisinde de silimarin miktarı % 1’in üzerindedir (Tıbbî türün en az %1 içermesi beklenir)
- Özellikle Denizli-Pamukkale örnekleri % 3 civarında taşır.

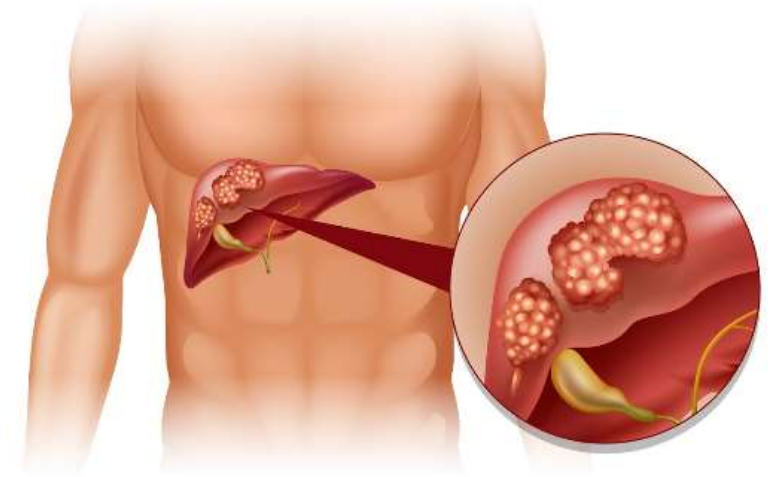
Cardui mariae semen – Meryemana dikenî tohumu

- **Etki kullanılışı**

- Silimarin, karaciğer membranını stabilize eder,
- Antioksidatif etkisi vardır, prostaglandin sentezini inhibe eder ve dokuda iltihaplanmaları önler
- Hepatosit rejenerasyonunu hızlandırır (polimeraz A stimülasyonu)
- Kolagog

Cardui mariae semen – Meryemana dikenî tohumu

- Karbontetraklorür, etanol, tiyoasetamid, galaktozamin zehirlenmelerine karşı kullanılır.
- Karaciğer nekrozu, siroz, hepatitte de kullanılır

Cardui mariae semen – Meryemana dikenî tohumu

- Mantar zehirlenmelerinde (amanitin ve falloidin) **hemisüksinatdisodyum tuzu** halinde, çoğunlukla penisilin G ve tioktasit ile beraber verilir.
- Amanitin ve falloidin karaciğer hücrelerinde RNA polimerazı bloke ederek 12 – 24 saatte ölüme neden olur.

Amanita Muscaria

Amanita Phalloides

Cardui mariae semen — Meryemana dikenî tohumu

- % 70 -80 silimarin içerecek şekilde standardize edilmiş ekstreleri çok sayıdadır.
- Alman Komisyon E tarafından onaylanmış standart formları vardır.
- 6-8 hafta günde 3 defa 420 mg doz tavsiye edilir.
- İdame dozu 280 mg'a düşürülür.
- Piyasada standart olmayan birçok form da mevcuttur
- Tıbbi çay düşük çözünürlük nedeniyle önerilmez

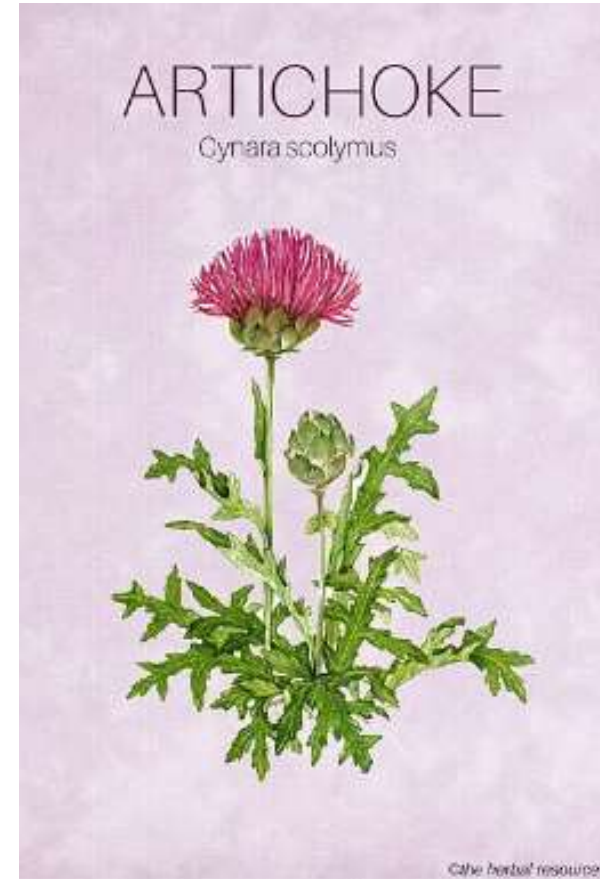

Cardui mariae semen — Meryemana diken tohumu

- **Biyoyararlanım – Farmakokinetik**
- Oral biyoyararlanım % 20-40
- Plazmada 1 saatte en yüksek seviyeye ulaşır
- 240 mg dozunda ilk 12 saatte silibin konsantrasyonu 0.18 ile 0.62 mg/ml arasında değişir
- Atılım: sülfat ve glukuronid konjugatları halinde idrar ile

Cynarae folium — enginar yaprağı

- *Cynara scolymus* - Asteraceae
- Çiçek tablası ve brakte tabanları sebze olarak kullanılır
- 1-1,5 m boyda, çok yıllık, çiçekleri viyole renkte olan bir bitkidir.
- Yaprakları tedavide kullanılır
- 1.yıl rozet yaprak verir---derin parçalı, iç yüzü tüylü büyük yapraklardır.
- 2.yıl bu rozetin altından gövde yaprakları çıkar (sapsız, daha küçük parçalı ya da düz kenarlı)

Cynarae folium — enginar yaprağı

- Türkiye’de yetişen türler:
- *Cynara auranitica* (Harput enginarı)
- *Cynara cardunculus* (Yaprak enginarı)
 - subsp. *cardunculus*
 - subsp. *flavescens*
- *Cynara scolymus* aslında yabani enginar olan *Cynara cardunculus*’un ıslah edilmiş bir varyetesidir (*C.cardunculus* var. *sativa*)

Cynarae folium — enginar yaprağı

Cynara cardunculus

Cynara scolymus

Cynarae folium — enginar yaprağı

- Kültüre alınmış yapraklarından eczacılıkta kullanılanlar 1.yılda ve özellikle yaz aylarında toplanan rozet yapraklardır
- Yaprakların orta damarı ayrılıp, ince tabaka halinde yayılarak, havalandırma usulü ile 40°C'de kurutulur.
- Yapraklar %90 oranında su taşıdığı için özenle kurutulmalıdır.
- Bitki oksidaz enzimlerini çok miktarda taşıdığı için etkili bileşikler kolayca oksitlenebilir. Bu yüzden kurutma yaz aylarında tercih edilir.
- Uygun şartlarda kurutulan drog iç yüzü beyaz, dış yüzü de yeşil renkte ve çok acı lezzetlidir.

Cynarae folium – enginar yaprağı

- **Drog içeriği**
- Flavonoid; Sinarozit, Skolimozit, Sinarotriozit, Luteolin, Rutin
- Kafeoilkinik asit türevler; Sinarin, Kafeikasit/ Klorojenikasit/ Neoklorojenik asit
- Seskiterpen laktonlar (sinaropikrin)
- Tanen
- İnulin

Cynarae folium — enginar yaprağı

- **Etki kullanılış**

- Diüretik, böbrek taşlarına karşı kullanılır
- Kolagog
- Hipolipidemik
- Hepatoprotektif
- Alman E komisyonu tarafından onaylı müstahzarları mevcuttur
- Standardize ya da standardize olmayan pek çok preparatı vardır

Doz - Kullanılış - Kombinasyon

Oral olarak günlük kullanılır

yetişkin dozu: 5-10 g kurutulmuş yaprağın sulu kuru ekstresi veya infüzyonu

Genel yemeklerden önce günde 2 - 4 kez

Kontrendikasyonlar: Safra kanalında tıkanıklık durumlarında, enginar ve Compositae' nin diğerkr türlerine alerjisi olduğu bilinen hassas kişilerde kullanılmamalıdır.

Nadiren hafif gastrointestinal rahatsızlıklar ortaya çıkabilir.

Kolagog etkili droglarla kombinasyonu uygundur

Helichrysi flos — Ölmez çiçek, Altın çiçeği

- *Helichrysum* sp. - Asteraceae çiçekli gövdesi
- Avrupa ve Türkiye’de yaygın
- 50 cm, çok yıllık otsu
- Basit ve tüylü yapraklı, parlak sarı çiçekli, çiçekleri kapitulomlar halinde toplanmıştır.

H. plicatum

Helichrysi flos – Ölmez çiçek, Altın çiçeği

- Avrupa'da *H. stoechas*, *H. arenarium*, *H. italicum*
- Türkiye'de *H. graveolens*, *H. orientale*, *H. plicatum* türlerinden elde edilir fakat 17'si endemik 30 takson bulunur.

H. orientale

Helichrysi flos – Ölmez çiçek, Altın çiçeği

- Drog % 1-5 flavonoid taşır
- Naringenin türevleri: Helikrisin A ve B
- Kalkon: İzosalipurpozit
- Kumarinler
- Türkiye'deki türlerin çoğu flavon içeriği bakımından, Avrupa'da kullanılan *H.stoechas*, *H.angustifolium*, *H.arenarium* türlerinden daha zengindir.

Helichrysi flos — Ölmez çiçek, Altın çiçeği

- **Etki ve kullanılış**

- Kolagog ve koleretik etkilidir
- Halk arasında özellikle diüretik etkisinden dolayı böbrek taşlarını düşürmek için kullanılır
- 4g/gün, infüzyon
- Diğer kolagog droglarla kombine edilebilir
- Safra taşı durumunda **kontrendikedir**.

Curcuma longa – Zerdeçöp, Zerdeçal, Kürküma

- Çin, Endonezya, Hindistan bitkisi. Türkiye’de yetiřmemektedir.
- *Curcuma longa* rhizoma
- Drog içeriği: başta kürkümin olmak üzere disinnamoilmetan türevleri (kürkümonoidler), uçucu yağ (zingiberen ve turmeron majör bileşikler)
- Kolagog, koleretik, antifilojistik

Turmeric, Indian saffron, yellow ginger

Curcuma longa – Zerdeçöp, Zerdeçal, Kürküma

- Geleneksel olarak ülser, sindirim bozuklukları, a  rı, dismenore, amenore, romatizmada kullanılışları kayıtlıdır
- Stomaşık, karminatif, koleretik, antihepatotoksik, antienflamatuvar, antimikrobiyal etkileri bulunmaktadır.
- 1,5-3 g drog/gün, infüzyon (tıbbi   ayı nadir), sıvı ekstre, tentür, toz ekstre şeklinde kullanılan preperatları bulunmaktadır.
- Genelde yemeklerden önce
- Nadiren GIS řikayetleri, kontakt dermatit

Curcuma longa – Zerdeçöp, Zerdeçal, Kürküma

- Aşırı duyarlı kişilerde ve safra kanalı tıkanıklıklarında kontrendikedir.
- Mide ülseri ve hiperasiditesi bulunan hastalar ile gebelikte kullanımı önerilmemektedir.
- Uzun süreli ve antitrombotik ajanlarla (kanama riski) kullanımında dikkatli olunmalı
- Fototoksik olabileceği in vitro gösterilmiştir

Taraxacum officinale - Karahindiba

- İngilizce: Dandelion
- Taraxaci radix cum herba
- Kuzey yarım küre bitkisi. Türkiye'de yetişmese de farklı 64 takson yetişir
- Seskiterpen laktonlar, triterpenler, steroidler, flavonlar taşır

Taraxacum officinale - Karahindiba

- Kolagog ve koleretik etkilidir, ayrıca mide salgısını düzenler
- Safra rahatsızlıkları ve iştahsızlıkta kullanılır.
- 3 g drog/ gün – Dekoksiyon
- Yüksek dozda asit fazlalığı nedeniyle mide ağrısı yapabilir
- Diüretik ve idrar yolları dezenfektanı olarak kullanılan droglarla kombine edilebilir

Cichorium intybus - Hindiba

- Tüm Türkiye’de yetişir (5 takson)
- Drog: Cichorii herba, Cichorii radix
- Müsilaj, uçucu yağ, kumarinler, inulin, tanen, acı madde
- Kolagog, laksatif, diüretik
- Karaciğer ve safra şikayetlerinde, sarılığa ve karaciğer büyümesine karşı önerilir.
- Kahve yerine kullanılır (oksimetilfurfural)
- 3-5 g drog/gün – infüzyon

Chelidonium majus – Kırlangıç otu

- Vatanı Avrupa, Orta ve Kuzey Asya
- Türkiye'nin Kuzey bölgelerinde yaygın
- Chelidonii herba – Çiçeklenme zamanında toplanıp kurutulmuş toprak üstü kısmı
- Sarı renkli bir sütü vardır (Deri irritanı).
- 30-70 cm yükseklikte, sarı çiçekli çok yıllık otsu bir bitkidir.

Chelidonium majus – Kırlangıç otu

- İçerik: Başta kelidonin olmak üzere alkaloidler
- Major alkaloid kelidonin zayıf analjezik, santral sedatif ve düz kaslar üzerine spazmolitik etkilidir.
- Diğer alkaloidlerden berberinin safra düzenleyici, sanguinarinin asetilkolinesteraz inhibitörü
- 2-5 g drog/ gün - İnfüzyon

Chelidonium majus — Kırlangıç otu

- Toprak üstü kısmı ve usaresi idrar ve safra arttırıcı, müshil, yatıştırıcı ve uyutucu etkilere sahiptir. Göz hastalıklarına karşı da kullanılmaktadır. Yüksek miktarları zehirlidir. Hayvanlarda ölümlle sonuçlanan zehirlenmeler yapar. Hepatotoksiktir.
- Benzofenantridinler sitotoksik etkilidirler.
- Drog safra ve mide-barsak sisteminde kramplı ağrılarda, dispeptik şikayetlerde ılımlı bir etkiye sahiptir.
- Drogun turuncu renkli sütü halk arasında siğil tedavisinde kullanılmaktadır (keleritrin lokal irritan).

Fumaria officinalis - şahtere

- *Fumaria officinalis* - Fumariaceae
- Avrupa, Asya ve yurdumuzda yaygın bir bitkidir.
- *F. officinalis*'in 3 alt t¼r¼ vardır: subsp. *officinalis*, subsp. *wirtgenii* subsp. *cilicica*
- Drog: řiřekli dalları – Fumariae herba
- T¼rkiye'de *F.officinalis* dahil 17 takson yetişir

Fumaria officinalis - Şahtere

- Başta protopin ve fumarilin olmak üzere alkaloidler ve flavonoidler
- Drog safra akışını düzenler, safra yolları ve mide barsak sistemine spazmolitik etkidedir.
- Protopin spazmolitik, antikolinerjik, antiaritmik ve antibakteriyel etkilere sahiptir.
- Fitofarmasötikler hazım sistemi ve böbrek atım fonksiyonlarını arttırmak için ve koleretik, kolagog olarak kullanılır.
- 6 g drog/gün – İnfüzyon (Tıbbi çay kullanımı ender)

Achillea millefolium – Civan perçemi

- Türkiye’de yaygın olarak yetişir (69 takson, neredeyse tüm bölgeler)
- Drog: çiçekli dal uçları – Millefolii herba
- İçerik: Azulen taşıyan uçucu yağ, flavonoidler, seskiterpen laktonlar
- Etki: Antiinflamatuvar (Azulen), spazmolitik (flavonoidler)
- Kullanılış: Safra ve idrar söktürücü, arter bozukluklarında, hemoritte, safra salgısı yetersizliğinde, romatizmada kullanılır. Sikatrizan kullanılış da kayıtlıdır
- 3 -5 g drog/ gün – infüzyon - Allerji yapabilir

Artemisia absinthium – Acı pelin

- Türkiye doğal olarak yetişir (3 takson-yaygın)
- Drog: Çiçekli durumda toplanmış kurutulmuş toprak üstü – Absinthii herba
- İçerik: Tuyon taşıyan uçucu yağ, seskiterpen laktonlar, flavonoidler ve askorbik asit

Artemisia absinthium – Acı pelin

- Acı seskiterpen laktonlarından dolayı (Acılık değeri 70.000) iştah açıcı olup, GİS salgılarını etkiler bu nedenle iştahsızlık, dispeptik şikayetler ve safra rahatsızlıklarında kullanılır
- 3 g drog/gün – infüzyon – tentür – yemeklerden önce
- Acı olmayan *Artemisia vulgaris* ile katıştırma!

TIBBİ ÇAY FORMÜLLERİ

Cardui mariae fructus (ezilmiş).....20 k

Taraxaci radix cum herba.....10 k

Menthae folium..... 10 k

Chamomillae flos..... 10 k

Menthae folium..... 10 k

Melissae folium..... 10 k

Chelidonii herba..... 5 k

Fumariae herba..... 5 k

Absinthii herba..... 10 k

Melissae folium..... 10 k

Fumariae herba..... 10 k

Carvi fructus (ezilmiş).....10 k

Curcumae rhizoma..... 20 k

Taraxaci radix cum herba.....30 k

Cardui mariae fructus (ezilmiş)..20 k

Menthae folium..... 20 k

Taraxaci radix cum herba.....36 k

Cardui mariae fructus(ezilmiş)..... .14 k

Millefolii herba..... 10 k

Chelidonii herba..... 5 k

Cardui mariae fructus(ezilmiş)..... 20 k

Taraxaci radix cum herba..... 20 k

Helichrysi flos..... 10 k

Urticae herba..... 10 k

Taraxaci radix cum herba..... 30 k
Curcumae rhizoma..... 20 k
Menthae folium..... 20 k
Cardui mariae fructus..... 20 k
Carvi fructus 10 k

Taraxaci radix cum herba..... 15 k
Curcumae rhizoma..... 20 k
Menthae folium 20 k
Millefolii herba..... 20 k
Foeniculi fructus..... 5 k
Matricariae flos..... 5 k
Liquiritiae radix..... 5 k
Absinthii herba..... 5 k

Cardui mariae fructus (ezilmiş).....10 k
Frangulae cortex.....10 k
Absinthii herba..... 10 k
Helichrysi flos..... 10 k

Carvi fructus (ezilmiş)..... 10 k
Menthae folium..... 30 k
Absinthii herba..... 30 k
Frangulae cortex..... 15 k
Sennae folium..... 15 k